

La carta d'En Colom al Gran Ca: Prova de l'origen català del viatge de descoberta

Autor:
Data de publicació: 01-05-2010

Ponència d'En Manel Capdevila al 8è Simposi sobre la Descoberta Catalana d'Amèrica a Arenys de Munt .

Podeu sentir l'àudio de la conferència en MP3 fent clic aquí.

Al simposi de l'any passat vaig parlar del palès pas de la pólvora cap occident per Catalunya, per molts motius que vaig detallar, entre ells la gran quantitat de termes catalans al lèxic castellà de les armes fins l'extrem de que els més importants "pólvora" i "salitre", provenen del català.

Vaig explicar també que hi ha proves documentals de que el rei en Jacme va fer servir pólvora a la conquesta de València i que al Museu la "Real Armeria de Madrid", hi ha unes armes de mà molt primitives que van ser enviades el S.XIX des de Mallorca juntament amb el famós elm del Drac, i el seu director es va limitar a dir "esto es imposible".

En acabar la meva ponència l'amic Margarit em va venir a veure ensenyant-me unes fotografies d'uns personatges fàcilment identificables com mandarins, li vaig preguntar: Xina?, i ell em va contestar: no Ripoll...

Va continuar dient, que a la pàgina 182 del llibre d'en Garrigues "Colom català" parla de la recepció a Perpinyà, per part de Jacme I, d'una ambaixada del Gran Ca, i que el meu lligam de Catalunya amb la pólvora -que jo intuïa a través dels moros-podia explicar-se per aquesta "provada relació" de Jacme I amb la Xina.

En Jordi m'havia fet aquesta pregunta: Per què si els moros tenien la pólvora i nosaltres no, els varem poder vèncer? Les nostres armes portàtils aportades pels xinesos a partir d'aquesta ambaixada, van ser definitives contra els canons

dels moros, que no servien per a defensar.

Els ambaixadors del Gran Ca al seu seguici forçosament havien de portar artesans que ens van ensenyar la fabricació i ús de la pólvora i a Catalunya es donaven uns fets importants per a que el coneixement de la pólvora caigués en bona terra de llavor: Teniem alquimistes (Ramón Llull, Arnau de Vilanova) i teníem salnitre (coves de Collbató, conegudes des de el Neolític).

Com a colofó varem passar a ser el "bressol" europeu del paper (el paper "maché" està directament lligat amb l'ús de la pólvora) quan Jacme I va conquerir Xàtiva – Al Edrisi, viatge per l'Islam 1150 - El rei en Jacme va ser el primer en fer servir paper per a documents oficials a partir de la conquesta de València, i valencians eren també els artesans que van establir els molins de paper per tota Europa. Notem que tot i que la paraula "paper" ve de "papyrus", el terme anglès "paper" ve directament del català.

Van ser catalans els que amb la pólvora van conquerir Múrcia, Almeria (Castell de Ferro, Roquetes), Málaga, Sevilla (que es va conquerir per mar, quina marina tenia Fernando III?) i Melilla (Pere d'Estopinyà). Molt important va ser el rol dels catalans a la conquesta de Granada i després de Nàpols (arquebusos) passant pel descobriment d'Amèrica, i tot això a partir d'aquesta ambaixada!

Amb aquests ambaixadors xinesos identificats, la història va agafant forma. En Jordi Bilbeny fa molts anys que em diu que Marco Polo podia ser que fós valencià. El cercle es va tancant...

El rei en Jacme va rebre i va enviar ambaixades al Gran Ca – volia alliberar Jerusalem.

Estirant el fil i gràcies a l'amic Armand va sortir que a la "Crònica o llibre dels fets" (1208-1276) el rei en Jacme ens diu que va enviar un ambaixador i va rebre una ambaixada del Gran Ca (als voltants de 1270).

Capítol 475è: "E quan al vuitè dia que hi haguem estat vengnos missatge que en Jacme d'Alarig, qui era nostre e nós l'haviem enviat al rei dels Tartres, que era vengut de lla e que ens aportava bon missatge. E ab ell venien dos tartres, honrats hòmens mas la u era pus honrat e havia major poder. E dixem ho al rei de castella"

Tambe són dos els personatges xinesos representats als capitells del claustre de Ripoll del S.XIII. I afegeix el rei en Jacme en boca del rei de Castella : "... que anc tan bon fet ne tan honrat no féu negun rei, que tota la sancta terra d'ultramar e el Sepulcre s'en poria guanyar..."

Capítol 476è: "el fet era gran, e negun rei que fos deçà mar no hac paria ne amor ab aquells tartres: la una que de poc temps a ençà era començat lo llur poder, l'altra que anc ells no enviaren missatge a negun rei de crestians que haguessen llur amor de nós enfora e pus a nós havian enviat"

Capítol 481è: "E nós que érem a Valencia venc-nos Jacme Alarich ab los tartres e altremissatge de Grècia que hi havia, e dixeren-nos de part del gran Ca, qui era rei dels tartres, que ell havia cor e volentat d'ajudar-nos, e que venguéssem a Alais o en altre lloc e que ell eixiria a nós, e per sa terra trobaríem ço que mester hauríem e així poríem ab ells ensems conquerir lo Sepulcre. E deïa que ell nos bastaria de genys, e ens bastaria de conduit. E dix-nos l'altre missatgede Paliàlogo, emperador dels grecs, que ell nos enviaria per mar conduit."

Jacme Alarig, ambaixador del rei en Jacme va anar a Xina i va tornar amb el missatge del Gran Ca. Possiblement amb la mediació de l'emperador de Bizanci (l'emperador de Bizanci era cosí del rei en Jacme), havien quedat doncs establertes unes relacions entre Catalunya i la Xina, o refermades si es que ja existien d'abans.

L'ambaixada al Gran Ca era el motiu més important del viatge d'en Coloma orient per occident. Colom també volia alliberar Jerusalem.

Diari del 1er viatge Diumenge, 21 d'octubre : "...tengo determinado de ir a la tierra firme y a la ciudad de Quisay, y dar lascartas de Vuestras Altezas al Gran Can y pedir respuesta y venir con ella..."

Comentaris de diversos autors (internet):

"...la carta-credencial para el Gran Can, por triplicado, delata una misiónpredeterminada y un objetivo político del viaje, no evangelizador, puesto que enel primer viaje no iba ningún cura y sí un intérprete políglota, Luis de Torres, judío que hablaba "hebraico, arábigo y algo de caldeo". Allí se le ordena darembajada ante los príncipes de Oriente..."

"...en el proemio a su Diario de viaje, es patente que Colón sabía a dónde iba ya qué, pues no tendría objeto darle informes al Gran Can de la estrategia antimusulmana y antijudía de los reyes si no era con el propósito de buscar su alianza.."

"...que se toparía con tierra firme de la India Oriental, donde se entrevistaría con el Gran Can..."

"...tan apremiado estaba por entregar las credenciales de embajador al Gran Can, que al pasar por Cuba envió a sus emisarios a buscarlo..."

"...existe consenso sobre el segundo viaje, que se llevó a cabo para dar embajada al Gran Can..."

"... a llevar una embajada a las tierras del Preste Juan y a la China del gran Can, para cercar por oriente a los musulmanes y frenar su expansión..."

Queda palès doncs que l'ambaixada al Gran Ca era el motiu més important del viatge.

Colom va deixar molt clara la seva intenció d'alliberar el Sant Sepulcre.

Diari del 1er viatge

Altres cites...

Els precedents a la corona d'Aragó de l'ambaixada al Gran Ca, deixen palès que el viatge d'en Colom va ser una iniciativa catalana.

Tenim doncs un precedent a la història de Catalunya com si de "jurisprudència" es tractés, a l'època de Jacme I, explicat a l'abans esmentada "Crònica o llibre dels feits" narrada pel mateix rei en Jacme, on com hem vist ens diu que el rei de Castella li havia dit referint-se a una aliança amb el Gran Ca per a reconquerir Terra Santa.

"... que anc tan bon fait ne tan honrat no féu negun rei, que tota la sancta terra d'ultramar e el Sepulcre s'en poria guanyar..."

Malgrat de que al mateix temps li havia desaconsellat (el rei de Castella), l'aliança amb els tàrtars:

"...E dixem-ho al rei de Castella, e el rei tenc la cosa per gran, e per esquiva efort meravellosa, e dix-nos que aquella gent era molt falsa, per què havia temor que quan nos fóssem lla, que ells no ens complissin aquelles paraules...."

En resum, que és a la Corona d'Aragó i no a la de Castella, ón històricament parlant hi havia uns antecedents del fet de demanar aliança al Gran Ca i fins i tot del mòvil d'alliberament del Sant Sepulcre.

Quin interès podia tenir Castella en enviar una ambaixada al Gran Ca, quan 200 anys abans el monarca de Castella li desaconsellava a Jacme I que ho fes.

Colom en portar les dites cartes i tenir també intenció d'alliberar el Sant Sepulcre com havia dit de forma directa, seguia una tradició establerta a la corona d'Aragó no pas a la de Castella, es a dir com tants altres indicis (títol de Virrei per a Colom, títol d'Almirall, de Governador General, etc..) delata una iniciativa catalana del viatge.

Manel Capdevila